

Het optreden van *Lochmea saturalis* Thoms.

door

A. MINDERHOUD

Naar aanleiding van de mededeling van RINKE TOLMAN en diens verzoek betreffende *Lochmea saturalis* in *Ent. Ber.* 14: 338 (1.IX.1953), deel ik gaarne het volgende mede.

In 1952 is deze kever massaal opgetreden in de hele provincie Drente; 't minst in de buurt van de Duitse grens (omgeving Oud-Schoonebeek). De heidevelden waren in de eerste dagen van Augustus volkomen bruin. Vele imkers wisten voor hun bijenvolken geen plek te vinden, die goede vooruitzichten voor een heide-oogst beloofde.

Op de Veluwe, in Brabant en Limburg, had de heide zich echter zeer goed ontwikkeld en over het optreden van het heidekevertje heb ik geen klachten uit dit gebied gekregen. Door bijzondere omstandigheden heb ik die zomer zeer weinig heide gezien. Een *Lochmea*-haard bevond zich echter op de heide van Wageningen-Hoog, even ten zuiden van de weg Bennekom—Nol in 't Bosch—Heelsum. Enkele ha heide, zwaar begroeid met vliegdenen, waren in Augustus volkomen bruin.

Op deze heide te Wageningen-Hoog zijn de volgende waarnemingen gedaan: 23 Sept. 1952: Zeer veel kevers; enkele op de heide; de meeste echter op de laag mos, naalden, blad enz. onder de heidestruiken; de kevers zijn zeer beweeglijk, maar vliegen niet.

2 Oct. 1952: Geen kevers op de heide; ze zitten allemaal in de moslaag.

16 Oct. 1952: Als 2 October.

30 October 1952: De kevers zijn wat dieper in het mos gekropen; die laag is ± 10 cm dik; geen kevers in het zand daaronder.

18 November 1952: (Er ligt wat sneeuw; temperatuur even onder 0). De kevers zitten op dezelfde plek en lijken dood. Als men ze even in de gesloten hand houdt, begint er vrij gauw wat beweging in te komen.

28 December 1952: Zeer vochtig. Als ik een handvol mos neem, kan ik het water eruit knijpen. Kevers bevinden zich op dezelfde plaats.

25 Januari 1953: Als 28 Dec. 1952.

1 Maart 1953: idem.

17 Maart 1953: De laatste dagen zon, 's ochtends vroeg nachtvorst. Veel krachtige N.O. wind.

Op de heideplanten op Oranje-Nassau's-Oord (een zeer beschut bebost terrein, ± 2 km ten Z. van Wageningen-Hoog), vind ik op elke heidestruik 1—3 kevers. Op Wageningen-Hoog zit de heide vol, tot ± 20 op een heideplant. Weinig kevers in de moslaag; de meeste zijn te vinden op de onderste takjes van de heide; bovenaan in de struiken is niets te bespeuren. De kevers zijn levendig. Aan de struiken is geen gevreet te zien.

24 Maart 1953: De laatste week elke dag zon; 's ochtends meestal mistig; soms nachtvorst; minimum-temperatuur vannacht: -1° C.

Vandaag zon en weinig wind (NO) en daardoor vrij warm. Op Wageningen-Hoog wemelt het tussen 14 en 15 uur van de kevers, ook in de toppen van de

hei. Vele vliegen, meest lager dan 2 m, doch er verdwijnen er ook over de $\pm$ 5 m hoge dennen. Het beste is de vlucht te zien tegen de donkere achtergrond van de dennen, als men recht tegen de zon in kijkt; ze vertonen zich dan als lichte puntjes, blijkbaar doordat de zonnestralen door de dekschilden weerkaatst worden. Ze vliegen in alle richtingen, daar de richting van de wind in het beschutte terrein telkens wisselt. Op de heideplanten veel kevers met onder de dekschilden tevoorschijn komende achtervleugels. Aan de heidetakjes is vreterij te zien aan de jonge scheuten; deze is echter zeer gering.

Op weg naar huis zag ik geen kevers, doch toen ik op een afstand van $\pm$ 1 km een daar wandelend echtpaar begroette, ving ik op de mantel van de vrouw twee kevers.

De weinige exemplaren die ik aantrof op Oranje-Nassau's-Oord, vlogen niet of niet meer. Ook daar was vreterij te vinden. Paring bij de voorafgaande en volgende waarnemingen nooit gezien.

22 April 1953: Onder het werk in de Nude, op 4 km ten ZW van Wageningen-Hoog, vangt Mej. Dra BRUNNER twee heidekevers op haar mantel.

Mei 1953: Op Oranje-Nassau's-Oord is het aantal heikevers niet toegenomen, doch op elke plant zijn er enkele exemplaren te vinden. Er is vreterij, maar men moet er naar zoeken.

Op Wageningen-Hoog nog steeds veel kevers te vinden; de schade door vreterij is echter te verwaarlozen.

In het nu volgende seizoen bleek de heide op Oranje-Nassau's-Oord niet noemenswaard door de heidekeverlarven beschadigd te zijn. Op Wageningen-Hoog, ten Noorden daarvan en op de hele Veluwe werd de heide al in Juni, dus abnormaal vroeg, bruin door het optreden van *Lochmea*-larven. Vrijwel geen enkel heideveld bleef ervoor gespaard met uitzondering van de jonge, afgemaaide of afgebrande hei. Uit Brabant en Limburg heb ik niets over de heikever gehoord en de heide die ik uit trein en auto zag, was niet beschadigd.

Uit dit verhaal zal het ongetwijfeld duidelijk geworden zijn waarom ik de door TOLMAN en anderen waargenomen, ten dele aangespoelde, kevers van Drentse afkomst beschouw.

Wageningen, Ericaplein 1, 26 Sept. 1953.

Toen ik op 6 Augustus 1953 in de omgeving van Putten-dorp zwierf, trof het mij in dit Veluwe-gedeelte, dat overal stroken heide, vooral die gedeelten, welke in de nabijheid van bossen waren gelegen, er als het ware levenloos en bruin verschroeid uitzagen. Dat deze ontluistering van de struikheide inderdaad het werk was van de beruchte heidekever, bleek mij bij een ter plaatse ingesteld onderzoek. Bij het verwijderen van het vochtige, verdorde herfstblad van het vorige jaar, dat onder de heidestruiken was gewaaid, kon ik vaststellen, dat zich daaronder massa's heidekevers bevonden in allerlei stadia van ontwikkeling; er kwamen zowel tal van larven als menigten poppen voor de dag, terwijl ook reeds verschillende poppen in imagines waren veranderd. — RINKE TOLMAN.